РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 2 (16)

Березень – квітень 2016 р.

DOI 10.53672/ej.2.2016

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.2.2016

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2016, № 2 (16)

березень – квітень 2016 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2016[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2016. — № 2 (16) (березень – квітень 2016). — 58 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2016
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2016

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *10*

Деулін Д. В. Діагностика неправдивих показань у письмовому та усному мовленні на основі описок і обмовок 10

1.2. Судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань *13*

Довженко О. В., Савкіна Т. В. Особливості психологічного дослідження з питань наявності закликів у текстах документів під час проведення комплексної психолого-авторознавчої експертизи. 13

1.3. Проблемні аспекти застосування поліграфа *15*

Можливості застосування поліграфа в забезпеченні роботи служби безпеки ритейлу 15

1.4. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *17*

Дрозд В. Г. Актуальні питання проведення окремих судово-психологічних експертиз під час розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень 17

Соболєв Ф. Судово-психологічна експертиза вікових особливостей психіки неповнолітніх. 18

Назаров О. А. Судово-психологічна експертиза і перевірка на поліграфі (детекторі брехні) в Україні: правовий аспект 21

1.5. Точка зору фахівця *24*

Курдюков В. В. Деякі питання обов'язкового проведення судово-психологічної експертизи в контексті реформування кримінального судочинства України 24

1.6. Юридична практика *27*

Панько Н. А., Моїсєєв О. М. Допит судового експерта-психолога в суді як засіб оцінки висновку судово-психологічної експертизи 27

Каніщев А. В. Основні недоліки призначення комплексної судової психолого-психіатричної експертизи в кримінальному процесі. . . . 30

1.7. Сторінка вченого *33*

Пчельников Ю. М., Дьячкова І. С. Судово-психологічна експертиза під час аналізу відеозапису слідчих заходів **33**

1.8. Міжнародний досвід та співробітництво *36*

Міжнародний стандарт ASTM E2065-11 етичних вимог до поліграфолога, який проводить психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа в судочинстві **36**

Мардер Л. Д. Досвід судово-психологічної експертизи з питань виховання і місця проживання дітей: вимірювання ризиків **39**

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ **43**

Історична довідка: у 2005–2010 роках в Україні діяв новинний інформаційний інтернет-портал з поліграфної тематики www.ukrpolygraph.org (мова оригіналу — російська) **43**

Історичний факт: в Україні 2013 року припинила роботу асоціація «Міжнародна ліга поліграфологів», пропрацювавши близько 6 років (мова оригіналу — російська) **43**

Гумор на тему «Використання поліграфа (детектора брехні) в житті людей» (мова оригіналу — російська) **44**

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ **46**

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ **49**

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ **52**

ВИХІДНІ ДАНІ **58**

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» належить до реферативно-наукових видань. Оригінальні дослідження ми оприлюднюємо вперше, а найцікавіші праці, що вже вийшли в інших виданнях, подаємо як реферати: стислий виклад змісту, анотацію та бібліографічний опис першоджерела за ДСТУ 8302:2015. Реферат не замінює оригіналу — він допомагає знайти саме те дослідження, яке потрібне вам сьогодні.[1]

Шановні читачі! Цей номер — запрошення подивитися на право очима психолога й експерта. У випуску 2016, № 2 (16) — 15 матеріалів; у центрі уваги: судово-психологічна експертиза, поліграф і виявлення обману, права дитини і сімейні спори.

> *Новина зі світу судової експертизи. 18 березня 2016 р. Міністерство юстиції України наказом № 757/5 уточнило правила атестації судових експертів. Зокрема, підготовку з теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи проводить Інститут права і післядипломної освіти Мін'юсту, а програми підготовки та стажування затверджує голова Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при Мін'юсті.[2]*

Судовими експертами не народжуються — ними стають завдяки знанням, практиці й цікавості. Цей номер — добрий початок. Свіжі події — у розділі «Новини журналу».

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid

2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Miniust utochnyv niuansy atestatsii sudovykh ekspertiv. YURLIHA (LIHA:ZAKON). URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/143562_mnyust-utochniv-nyuansi-atestats-sudovikh-ekspertv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Діагностика неправдивих показань у письмовому та усному мовленні на основі описок і обмовок[1]

Деулін Д. В.

Реферат · оприлюднено 12.09.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Деулін Д. В. розглядає описки й обмовки як можливі ознаки неправдивих показань у письмовому та усному мовленні. Вихідною тезою слугує позиція П. Екмана: однозначних і явних ознак обману не існує, є лише ознаки того, що слова погано продумані або пережиті емоції не відповідають сказаному. Теоретичну основу праці становить психоаналітична інтерпретація помилкових дій З. Фрейда («Вступ до психоаналізу», «Психопатологія повсякденного життя»), яку автор доповнює положеннями юридичної психології М. І. Єнікеєва, загальної психології Ю. Б. Гіппенрейтер та даними М. Цукермана, Б. Депауло і Р. Розенталя про вербальну й невербальну комунікацію обману. Емпіричним матеріалом є власні спостереження автора: «анна» замість «она» в рецензії колеги, який щойно розмовляв з Анною; «стеногмама» замість «стенограмма» у співробітниці, стурбованої операцією матері; «ціна» замість «цінність» в оцінці наукового збірника; помилкове звертання «Рома». Наведено класифікацію спотворень, яку 1895 р. запропонували Мерінгер і Майєр (переміщення, передбачення, відлуння, змішування або контамінація, заміщення або субституція), та фройдівські приклади до неї. Механізм обмовок автор пояснює конкуренцією у свідомості неправдомовця двох установок, реальних подій і псевдомоделі, що підтримує підвищене психічне напруження; за М. І. Єнікеєвим, ідеться про два осередки збудження. Додано, що неправдомовці частіше дають ухильні відповіді або повідомляють більше інформації, ніж потрібно. Водночас Деулін Д. В. застерігає верифікатора: не кожна обмовка свідчить про обман, її значення визначають за контекстом, а відсутність обмовок не доводить правдивості. На фройдівському випадку вбивці, що написав «досліди з людьми» замість дослідів із мишами, показано: описка є непрямою вказівкою, але сама по собі недостатня для початку слідства, бо не розрізняє злочинний намір і безневинну фантазію. Висновок праці полягає в тому, що психологічний аналіз описок і обмовок як інструмент діагностики неправдивих показань обов'язково має спиратися на соціально-психологічний контекст.

Матеріал адресовано психологам, слідчим і працівникам правоохоронних органів, які проводять допити та аналізують письмові пояснення.

Ключові слова: описка, обмовка, неправдиві показання, діагностика брехні, психоаналіз, помилкові дії, З. Фрейд, П. Екман, допит, верифікація показань, соціально-психологічний контекст.

Diagnosing False Testimony in Written and Oral Speech on the Basis of Slips of the Pen and Slips of the Tongue

Deulin D. V.

Abstract. Deulin D. V. examines slips of the pen and slips of the tongue as possible indicators of false testimony in written and oral speech. The starting point is Paul Ekman's position that there is no single unambiguous sign of deception, only cues suggesting that words have been poorly thought out or that felt emotions do not match what is said. The theoretical framework is Sigmund Freud's psychoanalytic interpretation of parapraxes in the Introductory Lectures on Psychoanalysis and The Psychopathology of Everyday Life, supplemented by textbooks of legal and general psychology and by the work of Zuckerman, DePaulo and Rosenthal on the verbal and nonverbal communication of deception. The empirical material consists of the author's own observations of colleagues whose slips betrayed what was really occupying their minds, together with the classification of speech errors proposed by Meringer and Mayer in 1895: transpositions, anticipations, echoes, contaminations and substitutions. The author explains slips by the competition of two mental sets in the liar's mind, the representation of real events and a pseudo-model, which sustains heightened psychological tension, and notes that liars tend to give evasive answers or more information than required. At the same time, he warns that not every slip signals deception, that its meaning depends on context and that the absence of slips does not prove truthfulness. Using Freud's case of a murderer who wrote about experiments with people instead of mice, he shows that a slip is an indication but is insufficient on its own to open an investigation. The article concludes that the analysis of slips as

a tool for diagnosing false testimony must rest on the specific social-psychological context, which makes it relevant to psychologists, investigators and law enforcement officers who conduct interviews.

Keywords: slip of the pen, slip of the tongue, false testimony, deception detection, psychoanalysis, parapraxis, Sigmund Freud, Paul Ekman, interrogation, verification of testimony, social-psychological context.

Першоджерело: Деулин Д. В. Диагностика ложных показаний в письменной и устной речи на основе описок и оговорок. Юридическая психология. 2011. № 4. С. 27–29. Реферат оприлюднено в журналі 12.09.2013.

REFERENCES

1. Deulin D. V. Diahnostyka nepravdyvykh pokazan u pysmovomu ta usnomu movlenni na osnovi opysok i obmovok [Diagnosing False Testimony in Written and Oral Speech on the Basis of Slips of the Pen and Slips of the Tongue] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/235-diagnostika-lozhnykh-pokazanij-v-pismennoj-i-ustnoj-rechi-na-osnove-opisok-i-ogovorok (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

Особливості психологічного дослідження з питань наявності закликів у текстах документів під час проведення комплексної психолого-авторознавчої експертизи[1]

Довженко О. В., Савкіна Т. В.

Реферат · оприлюднено 18.02.2014

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Довженко О. В. і Савкіна Т. В. розглядають особливості дослідження текстів документів щодо наявності або відсутнос-

ті в них закликів. Автори зазначають, що останнім часом перед експертами-авторознавцями дедалі частіше ставлять питання про наявність у текстах, їх фрагментах і окремих висловлюваннях публічних закликів до розпалювання національної чи расової ворожнечі й ненависті, насильницької зміни конституційного ладу України, розв'язування війни, агресивних дій або їх пропаганди. На їхню думку, такі питання належить вирішувати в межах комплексної психолого-авторознавчої експертизи у справах про екстремізм, де лінгвістичній ідентифікації підлягають саме заклики, тобто встановлення їх наявності чи відсутності. Праця вийшла у збірнику наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» (2010, вип. 9). Тема важлива для судових експертів-психологів і лінгвістів, слідчих і суддів, які призначають і оцінюють експертизи текстів у кримінальних провадженнях.

Ключові слова: комплексна психолого-авторознавча експертиза, авторознавча експертиза, судово-психологічна експертиза, публічні заклики, дослідження текстів, розпалювання ворожнечі, екстремізм, лінгвістична ідентифікація.

Specific Features of Psychological Research into the Presence of Calls in Documents During Complex Psychological and Authorship Examination

Dovzhenko O. V., Savkina T. V.

Abstract. Dovzhenko O. V. and Savkina T. V. consider the specific features of examining documents to determine whether they contain calls to action. The authors note that experts in authorship analysis are increasingly asked whether texts, fragments of texts or individual statements contain public calls to incite national or racial hatred and enmity, to change the constitutional order of Ukraine by force, to unleash war or commit aggressive acts, or propaganda of such acts. In their view, these questions should be resolved within a complex psychological and authorship examination in extremism cases, where it is precisely the calls, that is, their presence or absence, that are subject to linguistic identification. The paper was published in the collection of scientific papers Theory and Practice of Forensic Science and Criminal-

istics (2010, issue 9). The topic is relevant to forensic psychologists and linguists, investigators and judges who order and assess examinations of texts in criminal proceedings.

Keywords: complex psychological and authorship examination, authorship examination, forensic psychological examination, public calls, text analysis, incitement to hatred, extremism, linguistic identification.

Першоджерело: Довженко О. В., Савкіна Т. В. Особливості досліджень з питань наявності закликів у текстах документів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. 2010. Вип. 9. С. 282–287.[2] Реферат оприлюднено в журналі 18.02.2014.

REFERENCES

1. Dovzhenko O. V., Savkina T. V. Osoblyvosti psykholohichnoho doslidzhennia z pytan naiavnosti zaklykiv u tekstakh dokumentiv pid chas provedennia kompleksnoi psykholoho-avtoroznavchoi ekspertyzy [Specific Features of Psychological Research into the Presence of Calls in Documents During Complex Psychological and Authorship Examination] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/467-osobennosti-issledovanij-po-voprosam-nalichiya-prizyvov-v-tekstakh-dokumentov-pri-provedenii-sudebno-psikhologicheskoj-ekspertizy (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Dovzhenko O. V., Savkina T. V. Osoblyvosti doslidzhen z pytan naiavnosti zaklykiv u tekstakh dokumentiv. Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky : zb. nauk. pr. 2010. Vyp. 9. S. 282–287. URL: http://www.hniise.gov.ua/user_files/File/sbornik/2010/Dovzhenko.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Можливості застосування поліграфа в забезпеченні роботи служби безпеки ритейлу[1]

Інформаційний матеріал · оприлюднено 05.11.2016

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Анотація. Відеозамітка пропонує для ознайомлення доповідь білоруського поліграфолога Князєва В. М., голови білоруського громадського об'єднання «Поліграфолог», «Можливості застосування поліграфа в забезпеченні роботи служби безпеки ритейлу», виголошену на III Білоруській виставці-форумі «Інженерно-технічна безпека» (Мінськ, 3–4 червня 2015 р.). Наведено бібліографічний опис однойменної статті автора в журналі «Технологии безопасности» (2014, № 3, с. 50–53) з посиланням на її електронну версію. Замітку доповнено довідкою про термін «ритейл», тобто роздрібну торгівлю, продаж товарів кінцевому споживачеві незалежно від способу й місця продажу.

Ключові слова: поліграф, служба безпеки, ритейл, роздрібна торгівля, кадрова безпека, відеоматеріал.

Першоджерело: Князев В. М. Возможности применения полиграфа при обеспечении работы СБ ритейла. Технологии безопасности. 2014. № 3. С. 50–53.[2] Реферат оприлюднено в журналі 05.11.2016.

REFERENCES

1. Mozhlyvosti zastosuvannia polihrafa v zabezpechenni roboty sluzhby bezpeky ryteilu : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/649-ozmozhnosti-primeneniya-poligrafa-pri-obespechenii-raboty-sluzhby-bezopasnosti-ritejla (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Knyazev V. M. Vozmozhnosti primeneniya poligrafa pri obespechenii raboty SB riteyla. Tekhnologii bezopasnosti. 2014. № 3. S. 50–53. URL: http://aercom.by/wp-content/uploads/2014/10/Возможности-применения-полиграфа-при-обеспечении-работы-СБ-ритейла_Полиграфолог_2014.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.4. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальні питання проведення окремих судово-психологічних експертиз під час розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень[1]

Дрозд В. Г.

Реферат · оприлюднено 02.05.2014

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Дрозд В. Г. розглядає проблемні питання використання спеціальних психологічних знань під час розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень. Автор визначає доцільність застосування окремих видів психологічних експертних досліджень, які найпоширеніші у справах цієї категорії. Повний текст статті українською мовою опубліковано в науковому журналі «Митна справа» (2013, № 6 (2.1)); посилання на нього веде до ресурсу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Тема праці стосується вибору виду психологічної експертизи, з яким стикаються слідчі, прокурори, захисники та судові експерти-психологи у кримінальних провадженнях про умисні тяжкі тілесні ушкодження.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, спеціальні психологічні знання, умисні тяжкі тілесні ушкодження, розслідування злочинів, види психологічних експертиз, призначення експертизи.

Topical Issues of Conducting Certain Forensic Psychological Examinations in the Investigation of Intentional Grievous Bodily Harm

Drozd V. H.

Abstract. Drozd V. H. examines problematic issues in the use of special psychological knowledge during the investigation of intentional grievous bodily harm. The author determines the appropriateness of applying particular types of psychological expert examinations that are

the most common in this category of cases. The full text of the article was published in Ukrainian in the scientific journal Mytna sprava (Customs Affairs), 2013, No. 6 (2.1). The topic concerns the choice of a type of forensic psychological examination faced by investigators, prosecutors, defence lawyers and forensic psychologists in criminal proceedings on intentional grievous bodily harm.

Keywords: forensic psychological examination, special psychological knowledge, intentional grievous bodily harm, criminal investigation, types of psychological examinations, appointment of expert examination.

Першоджерело: Дрозд В. Г. Актуальні питання проведення окремих судових експертиз при розслідуванні умисних тяжких тілесних ушкоджень. Митна справа. 2013. № 6 (2.1).[2] Реферат оприлюднено в журналі 02.05.2014.

REFERENCES

1. Drozd V. H. Aktualni pytannia provedennia okremykh sudovo-psykholohichnykh ekspertyz pid chas rozsliduvannia umysnykh tiazhkykh tilesnykh ushkodzhen [Topical Issues of Conducting Certain Forensic Psychological Examinations in the Investigation of Intentional Grievous Bodily Harm] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/505-aktualnye-voprosy-provedeniya-otdelnykh-sudebno-psikhologicheskikh-ekspertiz-pri-rassledovanii-umyshlennykh-tyazhkikh-telesnykh-povrezhdenij (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Drozd V. H. Aktualni pytannia provedennia okremykh sudovykh ekspertyz pry rozsliduvanni umysnykh tiazhkykh tilesnykh ushkodzhen. Mytna sprava. 2013. № 6 (2.1). URL: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6(2.1)__15 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Судово-психологічна експертиза вікових особливостей психіки неповнолітніх[1]

Соболєв Ф.

Реферат · оприлюднено 03.10.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Матеріал поєднує коротке обґрунтування судово-психологічної експертизи вікових особливостей психіки неповнолітніх із фрагментом науково-популярного фільму «Я і інші» (1971). Редакція наголошує, що вікові особливості – незрілість, навіюваність (сугестивність), підпорядкованість, брак життєвого досвіду, невміння повною мірою й критично оцінити ситуацію та спрогнозувати її розвиток і наслідки, необізнаність у питаннях статевих стосунків – часто зумовлюють віктимну поведінку неповнолітніх. Підлітки й малолітні найчастіше стають об'єктами злочинних дій ровесників у ситуаціях необґрунтованої довіри або короткочасних, швидкоплинних знайомств, а для неповнолітніх із психічними розладами, що супроводжуються неправильною поведінкою, ризик протиправних посягань ще вищий. Тому судово-психологічну експертизу неповнолітніх подано як необхідне й науково обґрунтоване дослідження і для органів досудового розслідування, і для суду. Ілюстрацією слугує сюжет «Солодка солона каша» з фільму режисера Фелікса Соболєва, знятого на кіностудії «Київнаукфільм». Фільм складається із серії соціально-психологічних експериментів; найвідоміший із них – експеримент на навіюваність, або конформність, з дітьми дошкільного віку. За текстом, стрічка понад 20 років пролежала на полиці, бо розкривала механізми впливу на масову свідомість, а 1971 р. здобула приз і диплом Міжнародного кінофестивалю в Оломоуці (ЧССР). Фільм ставить питання про самостійність наших суджень і вплив інших людей: для дитини природно прагнути бути як усі, піддаватися навіюванню й видавати чужу думку за власну, тоді як у дорослого це обертається втратою особистості, пристосуванством і конформізмом, що формує психологію раба. Стрічка запрошує глядача поглянути на себе збоку й замислитися, що він знає про власну психологію, наскільки самостійний у своїх судженнях і як на нього впливають інші люди. Судовим експертам-психологам, слідчим і суддям ма-

теріал наочно показує, наскільки навіюваною може бути дитина, що важливо під час оцінювання показань неповнолітніх і їхньої здатності протистояти тискові.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза неповнолітніх, вікові особливості психіки, навіюваність, конформність, віктимна поведінка, показання неповнолітніх, фільм «Я і інші», Фелікс Соболєв, соціально-психологічний експеримент, діти дошкільного віку.

Forensic Psychological Examination of Age-Related Features of the Psyche of Minors

Soboliev F.

Abstract. The material combines a brief justification of forensic psychological examination of age-related psychological features of minors with an excerpt from the 1971 popular science film Me and Others. The editors stress that age-related features, such as immaturity, suggestibility, subordination, lack of life experience, inability to assess a situation critically and to foresee its development and consequences, and ignorance of sexual matters, often determine the victim behaviour of minors. Adolescents and young children most often become targets of criminal acts by peers in situations of unjustified trust or brief acquaintances, and the risk is even higher for minors with mental disorders accompanied by inappropriate behaviour. Forensic psychological examination of minors is therefore presented as a necessary and scientifically grounded study for both pre-trial investigation bodies and courts. The illustration is the episode Sweet Salty Porridge from the film directed by Felix Sobolev at the Kyiv studio of popular science films. The film consists of a series of social psychological experiments, the best known of which is an experiment on suggestibility, or conformity, with preschool children. According to the text, the film was shelved for more than 20 years because it revealed mechanisms of influence on mass consciousness, and in 1971 it received a prize and diploma at the international film festival in Olomouc, Czechoslovakia. The film asks how independent our judgements are: a child naturally wants

to be like everyone else, yields to suggestion and presents others' opinions as its own, whereas in an adult this turns into loss of personality, opportunism and conformism. For forensic psychologists, investigators and judges the material shows how suggestible a child can be, which matters when assessing the testimony of minors.

Keywords: forensic psychological examination of minors, age-related psychological features, suggestibility, conformity, victim behaviour, testimony of minors, Me and Others film, Felix Sobolev, social psychological experiment, preschool children.

Першоджерело: Я и другие / Сладкая соленая каша : научно-популярный фильм / реж. Ф. Соболев. СССР : Киевская киностудия научно-популярных фильмов, 1971. Реферат оприлюднено в журналі 03.10.2013.

REFERENCES

1. Soboliev F. Sudovo-psykholohichna ekspertyza vikovykh osoblyvostei psykhiky nepovnolitnikh [Forensic Psychological Examination of Age-Related Features of the Psyche of Minors] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/314-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-vozrastnykh-osobennostej-psikhiki-nesovershennoletnikh (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Судово-психологічна експертиза і перевірка на поліграфі (детекторі брехні) в Україні: правовий аспект[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 02.01.2012 · **DOI: 10.53672/ej.2.2016.01**[1]

Анотація. Автор досліджує правові та психологічні засади призначення й проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа в Україні, відштовхуючись від поширеної практики, коли такі експертизи призначають суди й органи досу-

дового розслідування. Як вихідну гіпотезу запропоновано вважати предметом експертизи психофізіологічні особливості формування і перебігу психологічної установки на приховування (спотворення) значущої інформації та її зв'язки з пам'яттю, мотиваційною й емоційною сферами особи. Поліграф кваліфіковано як апаратну психофізіологічну методику: без тесту, який вводить поліграфолог, набір датчиків і програми не стає професійним інструментом експерта. Оскільки родовим об'єктом є особистість, а спеціальними об'єктами — пам'ять, емоції та мотивація, експертизу з використанням поліграфа віднесено до підвиду роду судово-психологічних експертиз. Правову основу становлять ст. 28 Конституції України (добровільна згода підекспертного), ст. 9, 10 Закону України «Про судову експертизу», постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 № 8, п. 152 Науково-методичних рекомендацій, затверджених наказом Мін'юсту від 08.10.1998 № 53/5, і зміни до них, внесені наказом від 27.07.2015 № 1350/5. Наголошено, що жоден висновок експерта не має наперед встановленої доказової сили, водночас за даними Єдиного державного реєстру судових рішень приблизно у 80 % випадків суди використовували висновки за результатами досліджень на поліграфі як доказ. Науковим підґрунтям названо дослідження В. І. Барка (2004; валідність 83,8–89,6 %, надійність 0,73–0,77) і метааналіз Американської асоціації поліграфологів (2011). Сформульовано рекомендоване експертне питання про наявність психологічної установки на приховування інформації, пункт ухвали чи постанови з переліком обставин, які слід перевірити, і три обов'язкові складники експертизи: ретроспективне дослідження матеріалів справи, психодіагностичне та психофізіологічне дослідження підекспертного. Критично оцінено питання про «психофізіологічні (значимі) реакції», запозичені з російської видової методики 2006 року, від яких згодом відмовився й мін'юст рф (наказ від 19.09.2017 № 169). Автор доходить висновку, що звичайне тестування на поліграфі не можна видавати за висновок експерта, а перевірки показань учасників провадження КПК України не передбачає. Положення статті корисні слідчим, суд-

дям, адвокатам і судовим експертам під час призначення та оцінювання таких експертиз.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, поліграф, психологічна установка на приховування інформації, предмет експертизи, тестування на поліграфі, добровільна згода підекспертного, експертні питання, оцінка доказів, Закон України «Про судову експертизу», судова практика.

Forensic Psychological Examination and Polygraph (Lie Detector) Tests in Ukraine: Legal Aspect

Nazarov O. A.

Abstract. The paper examines the legal and psychological grounds for ordering and conducting forensic psychological examinations using a polygraph in Ukraine, a procedure to which courts and pre-trial investigation bodies resort increasingly often. The author proposes to regard as the subject of such an examination the psychophysiological features of the formation and course of a psychological set to conceal or distort significant information, together with its links to memory, motivation and emotion. The polygraph is treated as an instrumental psychophysiological technique: without a test entered by the examiner, sensors and software do not form a professional expert tool. Since the generic object is the personality and the specific objects are memory, emotions and motivation, polygraph-based examination is classified as a subtype of forensic psychological examination. The legal framework includes Article 28 of the Constitution of Ukraine (voluntary consent), Articles 9 and 10 of the Law of Ukraine "On Forensic Examination", Resolution No. 8 of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine of 30 May 1997 and paragraph 152 of the Ministry of Justice guidelines approved by Order No. 53/5 of 8 October 1998. No expert opinion has predetermined probative value, yet according to the Unified State Register of Court Decisions courts relied on such opinions as evidence in about 80% of cases. Validity data by V. I. Barko (2004; 83.8-89.6%) and the 2011 meta-analysis of the American Polygraph Association are cited. The author formulates a recommended expert question, a clause

listing the circumstances to be verified, and three mandatory components: retrospective analysis of case materials, psychodiagnostic and psychophysiological assessment. Questions about "psychophysiological reactions" borrowed from a 2006 russian method, later abandoned by the russian ministry of justice, are criticised. A routine polygraph test, the author concludes, cannot be presented as an expert opinion.

Keywords: forensic psychological examination, polygraph, psychological set to conceal information, subject of examination, polygraph testing, voluntary consent, expert questions, evaluation of evidence, Law of Ukraine On Forensic Examination, case law.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 02.01.2012; DOI: **10.53672/ej.2.2016.01**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Sudovo-psykholohichna ekspertyza i perevirka na polihrafi (detektori brekhni) v Ukraini: pravovyi aspekt [Forensic Psychological Examination and Polygraph (Lie Detector) Tests in Ukraine: Legal Aspect]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2016.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/for-notice/40-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-s-ispolzovaniem-poligrafa-detektora-lzhi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.5. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Деякі питання обов'язкового проведення судово-психологічної експертизи в контексті реформування кримінального судочинства України[1]

Курдюков В. В.

Реферат · оприлюднено 02.05.2014

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Курдюков В. В., адвокат і проректор Академії адвокатури України, пише свою статтю напередодні набрання чиннос-

ті новим КПК України й ставить питання, чи відповідає перелік обов'язкових експертиз проголошеному пріоритету прав людини. Мета праці полягає в обґрунтуванні критерію обов'язкового звернення до експерта та розширенні випадків обов'язкового проведення судово-психологічної експертизи. Аналіз спирається на Конституцію України, новий КПК, Закон України «Про судову експертизу», Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз (наказ Мін'юсту № 53/5 від 08.10.1998), праці В. Г. Гончаренка та власну дисертацію автора про критерії обов'язкового призначення експертиз. Автор нагадує, що висновок експерта не є привілейованим доказом і підлягає оцінці нарівні з іншими, проте саме обов'язковість надає експертизі ефективності. Ст. 242 КПК, на його думку, містить лише емпіричний перелік випадків, пов'язаних із медичними та психіатричними питаннями, без чіткого критерію, а недоліки регулювання зумовлені слабкістю теоретичних і методичних розробок. Як єдиний критерій обов'язкової експертизи запропоновано життєдіяльність людини: якщо в провадженні фігурує людина з її правами та свободами, її слід досліджувати всебічно. Психологічні особливості учасників у межах норми (сприйняття, оцінювання ситуації, реагування) може встановити лише професійний психолог, а стан фізіологічного афекту, спричинений, зокрема, систематичним знущанням чи тяжкою образою з боку потерпілого, здатен змінити кваліфікацію злочину, тому автор пропонує доповнити ст. 242 КПК судово-психологічною експертизою. Посилаючись на КПК РРФСР, він обстоює обов'язкову судово-психологічну експертизу свідка й потерпілого, коли є сумнів у їхній здатності правильно сприймати обставини та давати показання. Підсумкові пропозиції: єдиний критерій «життєдіяльність людини», нова обов'язкова судово-психологічна експертиза і розширення кола осіб, щодо яких вона обов'язкова. Стаття становить інтерес для адвокатів, слідчих і судових експертів-психологів.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, обов'язкова експертиза, Кримінальний процесуальний кодекс України, крите-

рій обов'язкового призначення експертизи, життєдіяльність людини, фізіологічний афект, свідок, потерпілий, спеціальні знання, права людини.

Some Issues of Mandatory Forensic Psychological Examination in the Context of the Reform of Criminal Justice in Ukraine

Kurdiukov V. V.

Abstract. Writing on the eve of the entry into force of the new Criminal Procedure Code of Ukraine, Kurdiukov V. V., an advocate and vice-rector of the Academy of Advocacy of Ukraine, asks whether the list of mandatory expert examinations matches the declared priority of human rights. The article aims to justify a criterion for mandatory recourse to an expert and to extend the cases in which forensic psychological examination must be conducted. The analysis draws on the Constitution of Ukraine, the new Code, the Law of Ukraine on Forensic Expert Examination, the Ministry of Justice Instruction on the appointment and conduct of forensic examinations of 1998, works by V. H. Honcharenko and the author's own thesis on criteria for mandatory examinations. The author stresses that an expert opinion is not privileged evidence and must be assessed alongside other evidence, yet it is the mandatory character of an examination that makes it effective. In his view, Article 242 of the Code offers only an empirical list of medical and psychiatric situations without a clear criterion, a shortcoming caused by weak theoretical and methodological groundwork. He proposes a single criterion, human life activity: whenever a person with rights and freedoms is involved, that person should be studied comprehensively. Psychological characteristics within the normal range, such as perception, assessment of situations and reactions, can be established only by a professional psychologist, and a state of physiological affect provoked, for example, by systematic abuse or grave insults from the victim may change the legal qualification of the offence. Hence Article 242 should be supplemented with forensic psychological examination, which, as under the former RSFSR code, should also be mandatory for witnesses and victims whose capacity to perceive events and

testify is in doubt. The proposals are relevant to defence lawyers, investigators and forensic psychologists.

Keywords: forensic psychological examination, mandatory expert examination, Criminal Procedure Code of Ukraine, criterion for mandatory examination, human life activity, physiological affect, witness, victim, special knowledge, human rights.

Першоджерело: Курдюков В. В. Деякі питання обов'язкового проведення експертизи в контексті реформування кримінального судочинства України. Адвокат. 2012. № 7 (142). С. 15–18.[2] Реферат оприлюднено в журналі 02.05.2014.

REFERENCES

1. Kurdiukov V. V. Deiaki pytannia oboviazkovoho provedennia sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy v konteksti reformuvannia kryminalnoho sudochynstva Ukrainy [Some Issues of Mandatory Forensic Psychological Examination in the Context of the Reform of Criminal Justice in Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/504-nekotorye-voprosy-obyazatelnogo-provedeniya-sudebno-psikhologicheskoj-ekspertizy-v-kontekste-refonrmirovaniya-ugolovnogo-sudoproizvodstva-ukrainy (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kurdiukov V. V. Deiaki pytannia oboviazkovoho provedennia ekspertyzy v konteksti reformuvannia kryminalnoho sudochynstva Ukrainy. Advokat. 2012. № 7 (142). S. 15–18. URL: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_7_3 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.6. ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА

Допит судового експерта-психолога в суді як засіб оцінки висновку судово-психологічної експертизи[1]

Панько Н. А., Моїсєєв О. М.

Реферат · оприлюднено 01.12.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Реферат об'єднує дві україномовні статті про допит експерта як засіб перевірки й оцінки його висновку: працю Панька Н. А. «Допит експерта в суді як засіб оцінки його висновку», опубліковану в «Часописі Київського університету права» (2013, № 1, с. 280–284), і статтю Моїсєєва О. М. «Процесуальне значення допиту експерта» у збірнику наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» (Харків, 2009, вип. 9, с. 120–126). Спільним вихідним положенням авторів є те, що експертиза слугує дієвим засобом встановлення обставин справи, а її функція полягає у вирішенні на підставі спеціальних знань питань, які виникають під час розслідування й судового розгляду кримінальних справ. За результатами експертизи складають висновок експерта, який КПК України відносить до процесуальних джерел доказів, тож його оцінка стає окремим завданням слідства і суду; у науковій літературі, як зазначено в рефераті, цій оцінці приділено чимало уваги. Допит експерта в судовому засіданні розглянуто як процесуальну форму, що дає змогу з'ясувати зміст і обґрунтованість висновку. Для судового експерта-психолога матеріал корисний як орієнтир під час підготовки до допиту, а для сторін — як підстава ставити експертові питання про методи й хід дослідження.

Ключові слова: допит експерта, висновок експерта, оцінка висновку експерта, судова експертиза, спеціальні знання, джерела доказів, кримінальний процес, судово-психологічна експертиза.

Examination of a Forensic Psychologist in Court as a Means of Assessing the Forensic Psychological Expert Opinion

Panko N. A., Moisieiev O. M.

Abstract. The review brings together two Ukrainian-language papers on the examination of an expert in court as a means of verifying and assessing the expert opinion: Panko N. A., Interrogation of the expert in court as a way of an assessment of its conclusion, published in

the Law Review of Kyiv University of Law (2013, No. 1, pp. 280–284), and Moisieiev O. M., The procedural significance of the examination of an expert, published in the collection Theory and Practice of Forensic Examination and Criminalistics (Kharkiv, 2009, issue 9, pp. 120–126). Both authors start from the premise that forensic examination is an effective means of establishing the circumstances of a case and that its function is to resolve, on the basis of special knowledge, questions arising during the investigation and trial of criminal cases. The examination results in an expert opinion, which the Criminal Procedure Code of Ukraine treats as a source of evidence, so its assessment becomes a separate task for investigators and courts, and the scholarly literature devotes considerable attention to it. The examination of the expert at trial is presented as the procedural form that allows the court to clarify the content and soundness of the opinion. The material helps forensic psychologists prepare for testifying and gives the parties grounds for questioning experts about their methods.

Keywords: examination of an expert, expert opinion, assessment of expert evidence, forensic examination, special knowledge, sources of evidence, criminal procedure.

Першоджерело: Панько Н. А. Допит експерта в суді як засіб оцінки його висновку. Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 280–284; Моїсеєв О. М. Процесуальне значення допиту експерта. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків, 2009. Вип. 9. С. 120–126. Реферат оприлюднено в журналі 01.12.2013.

REFERENCES

1. Panko N. A., Moisieiev O. M. Dopyt sudovoho eksperta-psykholoha v sudi yak zasib otsinky vysnovku sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy [Examination of a Forensic Psychologist in Court as a Means of Assessing the Forensic Psychological Expert Opinion] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/382-dopros-sudebnogo-eksperta-psikhologa-v-sude-

kak-sredstvo-otsenki-ego-zaklyucheniya-sudebno-psikhologicheskoj-ekspertizy (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Основні недоліки призначення комплексної судової психолого-психіатричної експертизи в кримінальному процесі[1]

Каніщев А. В.

Реферат · оприлюднено 25.07.2013

Реферат. Каніщев А. В. виходить з того, що призначення комплексної судової психолого-психіатричної експертизи (КСППЕ) традиційно вважають надзвичайно відповідальним процесуальним рішенням (Ф. С. Сафуанов, 1997; І. А. Кудрявцев, 1999), адже воно потребує обґрунтування потреби і в психіатричних, і в психологічних спеціальних знаннях. Судово-слідча практика, однак, засвідчує недоліки та спірні моменти, які показують, що такі експертизи не завжди зумовлені інтересами справи. Емпіричну базу становлять 70 випадків стаціонарної КСППЕ щодо неповнолітніх підекспертних: у 67 експертизу призначено постановою слідчого, у 3 – постановою суду. У 42 постановах не було вказівки на комплексний характер експертизи; у 12 замість психолого-психіатричної призначали однорідну судово-психіатричну, хоча ставили і психіатричні, і психологічні питання; ще в 7 випадках за призначеної КСППЕ експертам не поставили жодного психологічного питання. Психологічні питання часто формулювали неточно й недиференційовано, без урахування обставин справи та процесуального статусу особи, а подекуди механічно переносили в постанову майже всі можливі питання з науково-методичних рекомендацій Мін'юсту України. У 26 випадках ставили питання про вплив психологічних особливостей на правильне сприйняття обставин і здатність давати показання, доречні радше щодо свідків, ніж обвинувачених, причому даних про сумнів слідства в конкретних показаннях цих обвинувачених автор не знайшов. У 15 випадках питали про фізіологічний афект чи інші емоційні стани, хоча обставини (виразні корисливі мотиви, вживання значної кількості

алкоголю) не давали для цього підстав; у 9 – про вік, якому відповідає психічний розвиток неповнолітнього, у 5 – про досягнення віку кримінальної відповідальності. Висновок автора такий: слідчі й судді нечітко уявляють завдання КСППЕ та підстави її призначення, найчастіше плутаючи межі компетенції судово-психологічної експертизи, тож психологічну складову додають «про всяк випадок», вважаючи комплексну експертизу вагомішим доказом. Необґрунтоване призначення порушує права учасників процесу, затягує строки розслідування й безпідставно збільшує навантаження на експертів, тому доцільно регулярно аналізувати такі помилки для вдосконалення судово-слідчої практики й підвищення обґрунтованості постанов про призначення КСППЕ.

Ключові слова: комплексна судова психолого-психіатрична експертиза, призначення експертизи, неповнолітні підекспертні, питання експертові, компетенція судово-психологічної експертизи, фізіологічний афект, постанова слідчого, судово-психіатрична експертиза, здатність давати показання, судово-слідча практика.

Main Shortcomings in Ordering Complex Forensic Psychological and Psychiatric Examinations in Criminal Proceedings

Kanishchev A. V.

Abstract. Kanishchev A. V. starts from the view, going back to F. S. Safuanov (1997) and I. A. Kudryavtsev (1999), that ordering a complex forensic psychological and psychiatric examination is a highly responsible procedural decision requiring justification of the need for both psychiatric and psychological expertise. Judicial and investigative practice, however, reveals shortcomings showing that such examinations are not always ordered in the interests of the case. The study covers 70 inpatient complex examinations of juvenile examinees, 67 ordered by investigators and 3 by courts. In 42 cases the order did not indicate the complex nature of the examination; in 12 a single-discipline forensic psychiatric examination was ordered although both psychiatric and psychological questions were asked; in 7 no psychological question was put despite a complex examination being ordered. Psy-

chological questions were often vague and undifferentiated, ignored the circumstances of the case and the procedural status of the person, or mechanically copied almost all questions listed in the methodological recommendations of the Ministry of Justice of Ukraine. In 26 cases experts were asked about the ability to perceive circumstances and give testimony, questions more suitable for witnesses than for accused persons; in 15 about physiological affect, although clear mercenary motives or heavy drinking gave no grounds for it; in 9 about the age corresponding to the juvenile's mental development and in 5 about reaching the age of criminal responsibility. The author concludes that investigators and judges have an unclear idea of the tasks and grounds of such examinations, especially of the limits of forensic psychological competence, and add the psychological component just in case. Unjustified orders violate participants' rights, delay investigations and overload experts, so regular analysis of such errors is recommended.

Keywords: complex forensic psychological and psychiatric examination, ordering an examination, juvenile examinees, questions to the expert, forensic psychological competence, physiological affect, investigator's order, forensic psychiatric examination, ability to testify, investigative practice.

Першоджерело: Канищев А. В. Основные недостатки назначения комплексной судебной психолого-психиатрической экспертизы в уголовном процессе. Архив психиатрии. 2012. Т. 18, № 1. С. 105–106. Реферат оприлюднено в журналі 25.07.2013.

REFERENCES

1. Kanishchev A. V. Osnovni nedoliky pryznachennia kompleksnoi sudovoi psykholoho-psykhiatrychnoi ekspertyzy v kryminalnomu protsesi [Main Shortcomings in Ordering Complex Forensic Psychological and Psychiatric Examinations in Criminal Proceedings] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/164-osnovnye-nedostatki-naznachenie-kom-

pleksnoj-sudebnoj-psikhologo-psikhiatricheskoj-ekspertizy-v-ugolovnom-protsesse (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.7. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

Судово-психологічна експертиза під час аналізу відеозапису слідчих заходів[1]

Пчельников Ю. М., Дьячкова І. С.

Реферат · оприлюднено 20.09.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Пчельников Ю. М. і Дьячкова І. С., фахівці Республіканської клінічної психіатричної лікарні Міністерства охорони здоров'я Удмуртської Республіки (Іжевськ), пов'язують підвищення ефективності правоохоронної діяльності з розвитком нових видів судово-психологічної експертизи. Об'єктом такої експертизи є психіка людини, а серед матеріалізованих джерел інформації про психічну діяльність підекспертного можуть бути речові докази, зокрема протоколи слідчих дій із застосуванням відеозапису. Автори доводять, що аналіз відеозапису дає експертові додаткові відомості про особу підекспертного та його емоційний стан під час слідчої дії, а також дає змогу ідентифікувати емоційні стани, які впливають на здатність давати правильні показання. Спираючись на власну практику, вони описують, що саме досліджують на записі. У невербальній поведінці оцінюють звичні рухові патерни, жести й пози, амплітуду, знак і зміст емоційних реакцій та їх відповідність ситуації й словам підекспертного; стрес або страх виявляються зниженим настроєм, сповільненим психомоторним темпом, «придавленими» позами. Мовлення аналізують за континуумами від ініціативного до реактивного і від самостійно побудованого до стереотипного, заздалегідь завченого; ознаками можливого зовнішнього тиску є мовні шаблони й нетипові для особи висловлювання, а ознаками стресу — односкладові відповіді, сповіль-

нення мовлення, довші паузи перед відповіддю та залежність відповіді від формулювання запитання. Окремо описано спільний перегляд запису з підекспертним, який коментує свою поведінку й стан. Аналіз відеозапису поєднують з експериментально-психологічним обстеженням і вивченням матеріалів справи, а коли особа відмовляється від тестування, його застосовують і самостійно. Слідчі ставили експертам питання про здатність особи з огляду на її індивідуальні особливості давати правильні показання під час зафіксованого допиту та про наявність у її поведінці ознак психологічного тиску. За даними авторів, такі висновки суди приймали як докази. Праця корисна експертам-психологам, слідчим і захисникам, які оцінюють добровільність і достовірність показань, зафіксованих на відео.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, відеозапис слідчих дій, емоційний стан, невербальна поведінка, аналіз мовлення, психологічний тиск, здатність давати показання, допит.

Forensic Psychological Examination in the Analysis of Video Recordings of Investigative Actions

Pchelnykov Yu. M., Diachkova I. S.

Abstract. Pchelnikov Yu. M. and Diachkova I. S., of the Republican Clinical Psychiatric Hospital of the Ministry of Health of the Udmurt Republic (Izhevsk), link the effectiveness of law enforcement to the development of new types of forensic psychological examination. The object of such examination is the human psyche, and material sources of information about the examinee's mental activity may include physical evidence such as records of investigative actions made with video recording. The authors argue that video analysis gives the expert additional information about the examinee's personality and emotional state during the investigative action and helps identify emotional states affecting the ability to give accurate testimony. Drawing on their own practice, they describe what is analysed. Nonverbal behaviour is assessed through habitual motor patterns, gestures and postures, and the amplitude, sign and content of emotional reactions and their consist-

ency with the situation and the examinee's statements; stress or fear shows as lowered mood, slowed psychomotor tempo and constrained postures. Speech is analysed along continua from self-initiated to reactive and from self-constructed to stereotyped or rehearsed; speech templates and atypical statements may indicate external pressure, while monosyllabic answers, slowed speech, longer response latencies and dependence on question wording indicate stress. Joint viewing of the recording with the examinee is also described. Video analysis is combined with psychological testing and case materials or used alone when testing is refused. Investigators asked whether the examinee could give accurate testimony during the recorded interrogation and whether behaviour showed signs of pressure; according to the authors, courts accepted such opinions as evidence.

Keywords: forensic psychological examination, video recording of investigative actions, emotional state, nonverbal behaviour, speech analysis, psychological pressure, ability to testify, interrogation.

Першоджерело: Пчельников Ю. М., Дьячкова И. С. Судебно-психологическая экспертиза при анализе видеозаписи следственных мероприятий. Коченовские чтения «Психология и право в современной россии». 2010. С. 84–85.[2] Реферат оприлюднено в журналі 20.09.2013.

REFERENCES

1. Pchelnykov Yu. M., Diachkova I. S. Sudovo-psykholohichna ekspertyza pid chas analizu videozapysu slidchykh zakhodiv [Forensic Psychological Examination in the Analysis of Video Recordings of Investigative Actions] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/297-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-pri-analize-videozapisi-sledstvennykh-meropriyatij (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pchelnikov Yu. M., Dyachkova I. S. Sudebno-psikhologicheskaya ekspertiza pri analize videozapisi sledstvennykh meropriyatiy. Kochenovskie chteniya "Psikhologiya i pravo v sovremennoy rossii". 2010. S. 84–85.

URL: https://psyjournals.ru/nonserialpublications/kochenovskie_chteniya_2010/contents/kochenovskie_chteniya_2010_41334.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.8. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжнародний стандарт ASTM E2065-11 етичних вимог до поліграфолога, який проводить психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа в судочинстві[1]

Реферат офіційного документа · оприлюднено 16.11.2016

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Стандарт ASTM E2065-11 «Standard Guide for Ethical Requirements for Psychophysiological Detection of Deception (PDD) Examiners», розроблений комітетом E52 організації ASTM International, установлює етичні вимоги до всіх, хто займається судово-психофізіологічною детекцією неправди. Матеріал містить уривки з розділу 4 стандарту в російському перекладі Г. Александрук (2016) і довідку про ASTM International – засновану 1898 р. у США організацію, яка розробляє добровільні стандарти для матеріалів, продуктів, систем і послуг, підтримує близько 12 тисяч стандартів і об'єднує понад 32 тисячі представників виробників, споживачів, урядів та академічних установ із понад 100 країн; понад 60 держав використовують її стандарти як основу національних нормативних баз. Дотримання консенсусного стандарту подано як ознаку професійної зрілості поліграфологів і їхньої колективної відповідальності за індивідуальний та суспільний добробут: кодекс етики має ставити професію вище особистих інтересів, а під час його розроблення враховано досвід Американської асоціації поліграфологів. Дванадцять вимог розділу 4 охоплюють такі обов'язки й заборони: не порушувати законодавство, що регулює дослідження на поліграфі; уникати реального чи ймовірного конфлікту інтересів; не розголошувати конфіденційну інформацію, крім передбачених законом випадків; не вдаватися до оманливої

реклами; не вносити неправдивих або неповних відомостей у звіти й записи; не змінювати й не провокувати штучно змін на поліграмах, щоб вплинути на результат; не обстежувати особу, яку є підстави вважати фізично чи психічно непридатною до дослідження; не приймати коштів або подарунків, здатних вплинути на висновок, і не ставити оплату в залежність від результату. Висновок має ґрунтуватися лише на результатах дослідження на поліграфі без інших методів оцінки; запитання про расову належність, релігійні й політичні вподобання та інтимне життя допустимі тільки за дійсної потреби. Поліграфолог, який водночас є психологом, психоаналітиком, сімейним консультантом чи фахівцем суміжної професії, не надає обстежуваному додаткових послуг (консультування, лікування), а той, хто здійснює нагляд за особою за рішенням суду (іспитовий строк, умовно-дострокове звільнення), не проводить щодо неї дослідження, бо це руйнує роль незалежного арбітра в пошуку істини. За даними ASTM International, 2020 р. стандарт відкликано без заміни, тож нині він слугує орієнтиром професійної етики поліграфолога.

Ключові слова: ASTM E2065-11, ASTM International, етичні вимоги, кодекс етики поліграфолога, психофізіологічне дослідження з використанням поліграфа, детекція неправди, конфлікт інтересів, конфіденційність, поліграма, Американська асоціація поліграфологів.

International Standard ASTM E2065-11 on Ethical Requirements for Polygraph Examiners Conducting Psychophysiological Examinations in Legal Proceedings

Abstract. The material presents excerpts from Section 4 of ASTM E2065-11, Standard Guide for Ethical Requirements for Psychophysiological Detection of Deception (PDD) Examiners, developed by ASTM International Committee E52, in a Russian translation published in 2016. Background information describes ASTM International, founded in the USA in 1898, which develops voluntary standards for materials, products, systems and services, maintains about 12,000 standards and

brings together more than 32,000 members from over 100 countries. Compliance with this consensus guide is presented as a sign of professional maturity and of collective responsibility for individual and public welfare; the code of ethics is meant to place the profession above personal interests, and the experience of the American Polygraph Association was used in its development. The guide applies to everyone engaged in forensic PDD. Its requirements prohibit violating laws that regulate polygraph testing, examining in situations of actual or potential conflict of interest, disclosing confidential information unless required by law, deceptive advertising, false or incomplete statements in reports and records, and altering or artificially provoking changes in polygraph charts. Examiners must not test persons they believe to be physically or mentally unfit, must not accept money or gifts that could influence their opinion, and their fees must not depend on the outcome. The opinion must rest solely on the polygraph examination; questions on race, religion, politics and intimate life are restricted; examiners from related professions must not offer counselling or treatment to the examinee; and an examiner supervising a probationer or parolee under a court decision must not test that person. According to ASTM International, the guide was withdrawn in 2020 without replacement, so today it serves mainly as an ethical reference for practitioners.

Keywords: ASTM E2065-11, ASTM International, ethical requirements, code of ethics, psychophysiological detection of deception, polygraph examination, conflict of interest, confidentiality, polygraph charts, American Polygraph Association.

Першоджерело: ASTM E2065-11. Standard Guide for Ethical Requirements for Psychophysiological Detection of Deception (PDD) Examiners. ASTM International, 2011. (Withdrawn 2020). Рос. пер.: Стандарт ASTM E2065-11 / пер. Г. Александрук. 17.07.2016.[2][3] Реферат оприлюднено в журналі 16.11.2016.

REFERENCES

1. Mizhnarodnyi standart ASTM E2065-11 etychnykh vymoh do polihrafoloha, yakyi provodyt psykhofiziolohichni doslidzhennia z vykorystanniam polihrafa v sudochynstvi [International Standard ASTM E2065-11 on Ethical Requirements for Polygraph Examiners Conducting Psychophysiological Examinations in Legal Proceedings] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/657-mezhdunarodnyj-standart-astm-e2065-11-eticheskikh-trebovanij-k-poligrafologu-zanimayushchimsya-provedeniem-psikhofiziologicheskikh-issledovanij-s-ispolzovaniem-poligrafa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. ASTM E2065-11. Standard Guide for Ethical Requirements for Psychophysiological Detection of Deception (PDD) Examiners. ASTM International, 2011. (Withdrawn 2020). Ros. per.: Standart ASTM E2065-11 / per. H. Aleksandruk. 17.07.2016. URL: https://store.astm.org/e2065-11.html (data zvernennia: 04.11.2026).

3. ASTM E2065-11. Standard Guide for Ethical Requirements for Psychophysiological Detection of Deception (PDD) Examiners. ASTM International, 2011. (Withdrawn 2020). Ros. per.: Standart ASTM E2065-11 / per. H. Aleksandruk. 17.07.2016. URL: http://www.polygraphexperts.ru/download/file.php?id=159 (data zvernennia: 04.11.2026).

Досвід судово-психологічної експертизи з питань виховання і місця проживання дітей: вимірювання ризиків[1]

Мардер Л. Д.

Реферат · оприлюднено 30.11.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Мардер Л. Д., педагог-психолог муніципального бюджетного закладу «Центр діагностики та консультування» для дітей, які потребують психолого-педагогічної та медико-соціальної допомоги, узагальнює багаторічний досвід судово-психологічних

експертиз і психологічних обстежень на запит органу опіки та піклування. Ідеться про спори щодо місця проживання дитини, порядку її спілкування з батьками, позбавлення чи обмеження батьківських прав, скасування опіки або усиновлення. Завдання психолога, за авторкою, полягає в наданні інформації про психологічні складники конфліктної ситуації, а кінцевим результатом дослідження мають стати відомості, що дають змогу оцінити ризики, які можуть розвинутися за різних обставин та умов життя дитини. Описано регламент роботи із семи етапів, від письмового запиту до передання висновку: окремі бесіди з кожним дорослим, діагностика дитини без присутності батьків, збирання відомостей у справі, аналіз матеріалів. Для дослідження дитини застосовано проєктивні малюнкові методики («Неіснуюча тварина», «Малюнок сім'ї», «Людина під дощем»), «Незакінчені речення», тест Люшера, колірний тест відносин, методики «Метаморфози» і «Пошта», тест Кооса, для малих дітей пісочну терапію; для батьків — опитувальник батьківських настанов Шефера і Белла, аналіз сімейних взаємин за Ейдеміллером та опитувальник взаємодії батьків з дітьми Марковської. Ризик оцінюють не числовою шкалою, а прогностичним якісним аналізом того, як емоційний стан дитини, її прихильність, вплив батьків і залучення до конфлікту можуть змінитися за різних варіантів проживання. Систематизовано типові ситуації спорів про порядок спілкування, місце проживання, позбавлення прав і конфлікти батьків із дідусями та бабусями, а також приховані мотиви учасників (поділ майна, помста колишньому подружжю, самовиправдання), які знижують надійність прогнозу. Авторка розмежовує статус судового експерта, що діє за цивільним процесуальним законом і законом рф № 73-ФЗ, звітує лише перед судом і не консультує батьків, та психолога органу опіки, який може консультувати й супроводжувати сім'ю. Для українських експертів-психологів і юристів праця є готовим орієнтиром щодо добору методик і формулювання прогнозу у справах про визначення місця проживання дитини.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, місце проживання дитини, порядок спілкування з дитиною, орган опіки та піклування, оцінка ризиків, дитячо-батьківські стосунки, проєктивні методики, позбавлення батьківських прав, приховані мотиви сторін.

Experience of Forensic Psychological Examination on the Upbringing and Place of Residence of Children: Measuring Risks

Marder L. D.

Abstract. Marder L. D., an educational psychologist at a municipal centre for diagnostics and counselling of children in need of psychological, educational, medical and social support, summarises many years of forensic psychological examinations and psychological assessments requested by guardianship authorities. The cases concern a child's place of residence, contact arrangements with parents, deprivation or restriction of parental rights, and cancellation of guardianship or adoption. The psychologist's task is to provide information on the psychological components of the conflict, and the end result should allow the risks that may arise for the child under different living arrangements to be assessed. The author describes a seven-stage procedure from the written request to the delivery of the conclusion, including separate interviews with each adult, assessment of the child without parents present, collection of case information and analysis. The child is assessed with projective drawing tests, sentence completion, the Lüscher test, the colour relationship test, the Kohs test and, for young children, sand play; parents complete the Schaefer and Bell parental attitude questionnaire, Eidemiller's family relations analysis and Markovskaya's parent-child interaction questionnaire. Risk is assessed not by a numerical scale but by qualitative prognostic analysis of how the child's emotional state, attachment and exposure to conflict may develop. Typical dispute situations and hidden motives of the parties, such as property division, revenge or self-justification, are systematised as factors reducing the reliability of prognosis. The author distinguishes the court-appointed expert, who reports only to the court and

may not counsel parents, from the guardianship psychologist, who may also support the family. The paper offers practical guidance for experts in child residence disputes.

Keywords: forensic psychological examination, child residence disputes, contact arrangements, guardianship authority, risk assessment, parent-child relationships, projective techniques, deprivation of parental rights.

Першоджерело: Мардер Л. Д. Опыт судебно-психологической экспертизы по вопросам о воспитании и месте жительства детей: измерение рисков. Психология и право. 2013. № 1.[2] Реферат оприлюднено в журналі 30.11.2013.

REFERENCES

1. Marder L. D. Dosvid sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy z pytan vykhovannia i mistsia prozhyvannia ditei: vymiriuvannia ryzykiv [Experience of Forensic Psychological Examination on the Upbringing and Place of Residence of Children: Measuring Risks] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 2 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/372-opyt-sudebno-psikhologicheskoj-ekspertizy-po-voprosam-o-vospitanii-i-meste-zhitelstva-detej-izmerenie-riskov (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Marder L. D. Opyt sudebno-psikhologicheskoy ekspertizy po voprosam o vospitanii i meste zhitelstva detey: izmerenie riskov. Psikhologiya i pravo. 2013. № 1. URL: https://psyjournals.ru/journals/psylaw/archive/2013_n1/psylaw_2013_n1_58330.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

Розділ 2. Новини журналу

15.11.2016

Історична довідка: у 2005–2010 роках в Україні діяв новинний інформаційний інтернет-портал з поліграфної тематики www.ukrpolygraph.org (мова оригіналу — російська)[1]

О. А. Назаров відтворює історію новинного інтернет-порталу з поліграфної тематики www.ukrpolygraph.org, який у 2005–2010 рр. вів дніпровський психолог-поліграфолог С. Г. Дурас. Наведено довідку про С. Г. Дураса (навчання в Аризонській школі психофізіології, членство в американській, британській і європейській асоціаціях поліграфологів) та про Д. О. Савочкіна, першого українця – члена Американської асоціації поліграфологів. За повідомленням С. Г. Дураса від 23 червня 2010 р., після знищення бази даних сайт закрито, а архів із близько 3500 відкритих статей продано приватному колекціонерові.

22.04.2017

Історичний факт: в Україні 2013 року припинила роботу асоціація «Міжнародна ліга поліграфологів», пропрацювавши близько 6 років (мова оригіналу — російська)[2]

Редакція за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань відтворює історію асоціації «Міжнародна ліга поліграфологів»: її зареєстровано в Києві 1 листопада 2006 р. (засновники – ПП «Арго-А» і ТОВ «СП Клен»), а 7 лютого 2013 р. ліквідовано. Наведено відомості про керівника Г. П. Устинова, протокол установчих зборів та архівні дані сайту організації, яку 2009 р. зареєстровано в США як комерційну корпорацію International League of Polygraph Examiners, Inc. Зауважено брак відомостей про її членів і діяльність в Україні.

25.09.2016

Гумор на тему «Використання поліграфа (детектора брехні) в житті людей» (мова оригіналу — російська)[3]

Редакція пропонує добірку гумору про поліграф з відкритих інтернет-джерел: короткометражний фільм «Lie Detector» (2011), епізод мультсеріалу «Сімпсони», фрагмент ток-шоу Джиммі Кіммела з фальшивим детектором брехні, сценки братів Пономаренків і «Дизель Шоу» (ICTV, 15.12.2017), монолог Юхима Шифріна та мініатюру Семена Альтова, а також анекдоти, жартівливі вислови й англомовні та російськомовні карикатури. Добірка показує, які уявлення про перевірку на детекторі брехні побутують у масовій культурі.

REFERENCES

1. Istorychna dovidka: u 2005–2010 rokakh v Ukraini diiav novynnyi informatsiinyi internet-portal z polihrafnoi tematyky www.ukrpolygraph.org (mova oryhinalu — rosiiska). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2016. 15 lystop. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/656-istoricheskaya-spravka-v-period-s-2001-po-2010-goda-v-ukraine-dejstvoval-izvestnyj-informatsionnyj-internet-portal-po-poligrafnoj-tematike-www-ukrpolygraph-org (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Istorychnyi fakt: v Ukraini 2013 roku prypynyla robotu asotsiatsiia "Mizhnarodna liha polihrafolohiv", propratsiuvavshy blyzko 6 rokiv (mova oryhinalu — rosiiska). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2017. 22 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/694-istoricheskij-fakt-v-ukraine-v-2013-godu-prekratila-rabotu-assotsiatsiya-mezhdunarodnaya-liga-poligrafologov-kotoraya-imela-stazh-deyatelnosti-okolo-12-let (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Humor na temu "Vykorystannia polihrafa (detektora brekhni) v zhytti liudei" (mova oryhinalu — rosiiska). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi :

vebsait. 2016. 25 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/648-yumor-na-temu-ispolzovanie-poligrafa-detektora-lzhi-v-zhizni-lyudej (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невиріщені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2016. № 2 (16). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2016. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/709-2016-2-16 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2016, № 2 (16) (березень – квітень 2016 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 58 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua